

Az egészséges beszéd fejlődésének menete

Életkor	A nyelvi fejlődés alakilag (mennyiségileg)	A nyelvi fejlődés tartalmilag (minőségileg)	A mozgásfejlődés
Születés	Sírás, kiáltozás	Elégedetlenség (éhség, fájdalom, rossz közérzet)	Koordinálatlan kapálódzás jellemzi
1-2 hét	Sírás, kiáltozás	Emberi hangot elkülönít a nem emberitől, az anyai hangra megkülönböztetett módon reagál	Fényre, hangra odafordul
3-6 hó	Gőgicsél	Erős, kiabáló hangra sírva fakad, nyugodt, kedves hangra felélénkül, nevet, örömet fejez ki, "válaszol" a felnőtteknek	A fejét önállóan emeli
6-12 hó	Gagyog	"Kérés" kifejezése, a figyelem, emlékezet fejlődik, az utánpótlás egyre nagyobb szerepet kap, a hangok még nem jellemzőek az adott anyanyelvre.	A felülés, felállás, járás megindulása
12-18 hó	Első szavak, utasítás megértése	Hangjai jellemzőek az adott nyelvre, a szituációban előforduló egyes tárgyak nevét megjegyzi	Egyre biztosabb lesz a járása
18-24 hó	20-200 szó, egyszerű mondatok használata	Sok hiba lehet még a beszédben: hangokat kihagy, felcserél, szótagokat, szavakat ismételi, ragokat, képzőket nem vagy helytelenül használ	Önálló járás, futás
2 év után	A szókincs rohamos fejlődése, többtagú mondatok használata	4. év végére befejeződik a beszédfejlődés, nyelvtanilag helyes mondatokban beszél, kreativitásra képes	A kéz finom mozgásának használata, ujjak koordinálása

Jellemzői

A gyermekek beszédfejlődése nagyon eltérhet egymástól. A fenti leírás csak iránymutató, szigorú határokkal, ettől nagy egyéni eltérések lehetnek. A kislányok és kislányok beszédfejlődése is eltér egymástól. Ha egy kislány egy éves kora körül, egy kislány másfél éves kora körül nem kezd el szavakat mondani, akkor fokozottan oda kell figyelni a beszédének fejlődésére.

Ha 2-2,5 éves korában nem kapcsol össze szavakat, már célzottan kell a beszéddel foglalkozni, amit a logopédiai tanácsadás mellett a szülő is megtehet. Ha a gyermek 3 évesen még mindig nem beszél, feltétlenül szakemberhez, logopédushoz kell fordulni.

A megkésett beszédfejlődés

A beszédkéésés háttérben idegrendszeri éretlenség (az idegrendszer lassabb fejlődése), illetve a negatív környezeti hatás (nem anyanyelvi környezet, elhanyagoló környezet) áll. Megkésett beszédfejlődés kifejezést azokban az esetekben használják, ahol a normális beszédfejlődés késésében az érési folyamatok elhúzódása, hajlam és környezeti tényezők játszanak szerepet. Beszédelmaradásuk mennyiségi és nem minőségi az átlagos fejlődésű gyermekekhez képest. Az időben elkezdett logopédiai terápia lehetőséget ad a korosztályhoz való felzárkózásra.

Az akadályozott beszédfejlődés

A gyermekek beszéd-és nyelvfejlődési elmaradásának háttérben viszont már központi idegrendszeri sérülések húzódnak meg, amelyek a nyelvfejlődésben nemcsak mennyiségi, hanem minőségi eltéréseket is előidéznek, a beszédértés, a beszéd-kivitelezés és a nyelvi szintek bármely területén egyaránt. Prognózisa az életkor és a halmozottság súlyossága függvénye. Az időben elkezdett komplex orvosi, pszichológiai, logopédiai vizsgálatok eredményén alapuló, differenciáldiagnózisra építő logopédiai terápia lehetőséget ad/adhat az elmaradások csökkentésére, kiküszöbölésére. Súlyos esetekben a nyelvi maradványtünetekkel egész életen át számolni kell.

A beszéd és beszédnyelv specifikus fejlődési rendellenességei

Az artikuláció jellegzetes zavara: pöszesség- a beszéd tisztaságának a zavara (hangcsere-paralália, hangtorzítás-dyslalia, hangkihagyás-alália).

- általános (hangok többségét érinti)
- részleges (r-raccsolás; t, d, l, r, n, sz, z, c, s, zs, cs hangoknál),
- organikus (sz, z, c, s, zs, cs hangoknál)
- funkcionális
- pszichogén (regresszió, utánzás miatt)

A kifejező (expresszív) beszéd zavara: helytelen szóhasználat, a hiányos szókincs, a hiányos mondatok alkotása, helyesírási hibák, a nyelvtani szabályok helytelen alkalmazása, az általánosító szavak gyakori használata. Iskoláskorú gyermekek körében 3-5 %-ban fordul elő és fiúknál 2-3-szor gyakoribb.

A beszédmegértés (receptív beszéd) zavara: A gyermek beszédmegértése a korának megfelelő értelmi szint alatt van, és többnyire kifejező beszédzavarral jár együtt. A beszédmegértés (receptív beszéd) zavarának a jele, ha a gyermek 1-1,5 éves korban nem tud egyszerű tárgyakat azonosítani, ha 2 éves korban nem követ egyszerű utasításokat, ha 2 éves kor fölött nem ért meg nyelvtani szerkezeteket (kérdés, tagadás) és nehezen érti a nem verbális jeleket. Szinte minden esetben a kifejező beszéd is markánsan érintett, szó és hangképzési rendellenességek is vannak. A receptív beszédzavarhoz társul a legtöbb magatartási és érzelmi rendellenesség (hiperaktivitás, figyelemzavar, szociális ügyetlenség, magányosság, szorongás, érzékenység, indokolatlan szégyenlősség) valamint olvasási, írási és tanulási nehézségek is előfordulnak. A tünetek többnyire 4 éves kor előtt jelennek meg, súlyosabb esetben 2 éves kor körül már aggasztó jelek észlelhetők. A zavar az iskoláskorú gyermekek körében 3-5 %-ban fordul elő és fiúknál gyakoribb. Minél korábban jelentkezik a zavar, annál kedvezőtlenebb a prognózis. Ha a tünetek később kezdődnek, megfelelő logopédiai kezeléssel felnőttkorra rendeződhetnek.

Dys zavarok

☐ F81 Az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességei

F81.0 Meghatározott olvasási zavar (dyslexia)

F81.1 Az írás zavar (dysgraphia)

F81.2 Az aritmetikai készségek zavar (dyscalculia)

F81.3 Az iskolai készségek kevert zavar

F81.8 Az iskolai készségek egyéb fejlődési zavar

F81.9 Az iskolai készségek nem meghatározott fejlődési zavar

☐ F82 A motoros funkció specifikus fejlődési rendellenességei

☐ F83 Kevert specifikus fejlődési zavarok

☐ F98.5 Dadogás (psallismus, ischophonia)

☐ F98.6 Hadarás (agitolalia)